

Формування підходів до інноваційного розвитку підприємств водопостачання

С.В. ТЕЛЯТНИК

*Харківська національна академія міського господарства
61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12
telyatniks@yandex.ru*

Економічна та фінансова ситуація в усіх регіонах України характеризується зростаючими потребами у розвитку комунального господарства та інших галузей міської інфраструктури, що пов'язано з трансформаційними процесами, які відбуваються в державі. Однак задоволенню цих потреб заважає ряд чинників, головні з котрих - галузевий розбаланс, скорочення державного фінансування підприємств комунального господарства, та недосконала система управління на регіональному та місцевому рівнях. Остання складова (механізм та система управління) найменш затратна і достатньо результативна, щоб як раз на неї звернути найбільшу увагу.

Слід зазначити, що якісно і в повному обсязі проводити маркетингові дослідження підприємства водопостачання, враховуючи їхнє фінансове становище, недостатнє кадрове забезпечення і високі вимоги до оперативності роботи, практично не спроможні. Крім того, спеціальні ринкові дослідження потребують додаткових ресурсів, яких у підприємства бракує.

Узагальнення характеристик інноваційного процесу дозволяє розглядати механізм розвитку системи водопостачання як відкриту, адаптивну, динамічну систему імовірного характеру (принцип системності), яка функціонує в ринковому середовищі в межах, окреслених методами державного і регіонального регулювання (принцип регульованого ринку), що забезпечує тривале виживання і розвиток суб'єкта господарської діяльності у нестабільному середовищі за рахунок безупинного пошуку і використання нових способів і сфер реалізації його потенціалу (принцип орієнтації на інновації). Таким чином, авторами формується своє обґрунтування підходу до інноваційної стратегії підприємств водопостачання, як систему трьох принципів (системності, регульованого ринку, інноваційності).

Використання економіко-математичних моделей управління системою «водопостачання - водовідведення», які ґрунтуються на описах технологічних процесів, зробить можливим точно визначити змінні й загальні витрати, що є головною складовою тарифу.

Автоматизовані системи управління виробництвом та сучасні інформаційні технології надають первинні дані і створюють умови для встановлення обґрунтованого рівня тарифу на водопостачання та водовідведення. При цьому рішення про розмір тарифу є соціально-політичним і приймається у сфері економіки, що безпосередньо впливає на соціальну сферу. Така схема має забезпечити максимальну «прозорість» тарифу і є необхідною базою для прийняття управлінських рішень. При цьому забезпечується оптимізація технологічних процесів водопостачання, водовідведення, а також мінімізація витрат на здійснення виробничої діяльності і енергетичного та матеріально-технічного їх забезпечення, що безпосередньо створює умови для оптимізації значення тарифу.

Якість управління процесами водопостачання та водовідведення безпосередньо впливає на рівень якості послуг та визначення тарифу. В свою чергу, якісне управління відповідає належному рівню лише за умови використання автоматизованої системи управління виробництвом (АСУВ).

АСУВ водопостачання та водовідведення має складатися з трьох взаємопов'язаних ієрархічних рівнів, які об'єднані засобами комунікаційного комплексу - автоматизована система управління технологічними процесами (АСУ ТП), автоматизована система диспетчерського управління (АСДУ), автоматизована система управління тарифами (АСУ «ТАРИФ»).

Сьогодні розвиток технічних засобів діагностики і контролю дозволяє контролювати параметри технологічного процесу в реальному вимірі часу. Це надає можливість запровадження методології прогнозних розрахунків очікуваних змін водоспоживання і водовідведення, що дозволить максимально наблизитися до оптимальних режимів роботи інженерних мереж та агрегатів на основі даних, які можна отримувати в режимі он-лайн (витратоміри, датчики тиску, датчики контролю за станом запірної арматури та режимами роботи насосних агрегатів).

Запропонований комплексний підхід до створення автоматизованих систем у рамках єдиного інформаційного простору забезпечить контрольоване формування та корегування тарифу на водопостачання та водовідведення у реальному вимірі часу.

Таким чином, основою для формування тарифу на водопостачання та водовідведення складають витрати на забезпечення відповідних технологічних процесів. Сучасні методи формування тарифу узагальнюють економічні показники діяльності комунального підприємства за деякий період часу. Це обумовлюється тим, що облік компонентів витрат у реальному вимірі часу традиційними засобами є дуже складним, а в більшості випадків і практично неможливим. Ситуація ускладнюється тим, що при формуванні тарифу дилема регулювання тарифу не вирішується досить оперативно.

Створення автоматизованої системи експертної оцінки та регулювання тарифів, в основі якої має бути облік параметрів технологічних процесів надасть можливість обґрунтовано та оперативно змінювати тариф у реальному вимірі часу відповідно до умов і якості послуг, що надаються.